STORTINGET

Innst. 20 S

(2026–2027)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:285 S (2025–2026)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Amalie Gunnufsen og Mahmoud Farahmand om forskuttering av sykepenger

---

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«1. Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan Nav konkret skal gå frem for å bidra til at saksbehandlingstiden for sykepenger går ned, og sikre at arbeidstaker får sykepengene de har krav på.
2. Stortinget ber regjeringen utrede en midlertidig ordning for forskuttering av sykepenger fra Nav frem til saksbehandlingstiden er betydelig redusert.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 15. mai 2026 om komiteens vurdering av representantforslaget. Statsrådens svarbrev av 2. juni 2026 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling ble det åpnet for skriftlig innspill/høring. Komiteen mottok 16 innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på saksiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Torbjørn Vereide, Agnes Nærland Viljugrein og Elise Waagen, fra Fremskrittspartiet, Bjørnar Laabak, Julia Brännström Nordtug, Laila Reiertsen og Bjørn-Kristian Svendsrud, fra Høyre, Amalie Gunnufsen og Anna Molberg, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Marian Hussein, og fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, viser til Representantforslag 285 S (2025–2026) fra Høyre om forskuttering av sykepenger.

Komiteen viser til at forslagsstillerne er bekymret over tiden det tar å få utbetalt sykepenger som arbeidstakere har rett på.

Komiteen viser til at regjeringen har varslet at de vil få ned saksbehandlingstidene i Nav, og er opptatt av at flere må få sine sykepenger raskere enn i dag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at arbeidsgivere i dag har en lønnsforpliktelse overfor sine ansatte. Det innebærer at arbeidsgivere allerede i dag har ansvaret for kostnader knyttet til lønn og fravær, inkludert de første 16 dagene av sykefraværet uten refusjon. Ansvarsfordelingen mellom arbeidsgivere og staten er en grunnsten i hvordan det norske arbeidslivet er organisert mellom arbeidsgivere og staten, og bør fortsette.

Disse medlemmer er opptatt av å peke på at forskuttering av sykepenger er noe mange arbeidsgivere i dag har valgt å gjøre, både gjennom tariffavtalefesting og av egen vilje. Dette gjelder også små eller mellomstore virksomheter, da de gjerne har få ansatte og dermed også relativt få sykemeldinger. Mange av prosessene er dessuten digitaliserte og enkle å håndtere, og rapporteringen til Nav er en standardisert prosess. Ansvaret med å tilrettelegge og følge opp sykefravær og ansatte er allerede lovpålagte oppgaver for en arbeidsgiver.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre rask utbetaling av sykepenger der en arbeidstaker har rett på disse. Det innebærer et ansvar hos arbeidsgiver, som i mange saker oppgir for dårlig informasjon til Nav og dermed bidrar til forsinkelser i mange saker. Samtidig er det avgjørende at Nav sikres tilstrekkelig kapasitet til å behandle saker om sykepenger. Derfor sikret det rødgrønne flertallet på Stortinget at det ble gitt 20 mill. kroner til Nav i revidert statsbudsjett for 2026, som en oppfølging av enighetene i hovedoppgjøret mellom partene i arbeidslivet. I forslaget til statsbudsjett for 2027 har regjeringen Støre foreslått å videreføre dette arbeidet med helårsvirkning på 50 mill. kroner, og Nav har selv prioritert ressurser til raskere saksbehandling for å komme raskt i gang.

Disse medlemmer er samtidig opptatt av å understreke at en rekke forhold i arbeidslivet reguleres gjennom forhandlingsinstituttet mellom partene. Spørsmålet om forskuttering av sykepenger har vært en del av hovedoppgjøret mellom LO og NHO, og regjeringen Støre er opptatt av å forsvare og bevare nettopp denne måten å finne enigheter på i norsk arbeidsliv. Disse medlemmer mener det er viktig at ikke forhandlingsinstituttet politiseres, men sikres integritet og myndighet til å gjøre prioriteringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er sterkt problematisk at arbeidsgivere nå vil måtte forskuttere sykepenger, og støtter forslagsstillerne i problembeskrivelsen bak forslagene. Forskuttering av sykepenger vil spesielt ramme små og mellomstore bedrifter, som ofte har mindre marginer i driften. Sykepenger er et statlig ansvar i folketrygden etter arbeidsgiverperioden på 16 dager, og ikke et ansvar som skal skyves over på arbeidsgivere. Disse medlemmer mener derfor det er uheldig at dette har blitt en del av årets tariffoppgjør.

Disse medlemmer mener samtidig det er uakseptabelt at enkelte går uker og måneder uten å få utbetalt sykepenger. Når utgiftene til livsopphold vedvarer, men inntekten uteblir, er det forståelig at det setter mange i en vanskelig situasjon. Det kan skape varige økonomiske utfordringer for den enkelte. Det alene kan ha negativ påvirkning på helsesituasjonen, i tillegg til årsaken vedkommende var sykemeldt for.

Disse medlemmer vil understreke at ansvaret for dette ligger til statsråden og regjeringen, det å sikre at Nav har den organisering som kreves og ressursene som trengs for å løse oppdraget med å betale ut sykepenger til arbeidstakere til riktig tid. Disse medlemmer er kjent med at saksmengden i Nav har økt betydelig, og at det er et omfattende antall sykemeldingsvedtak som fattes hvert eneste år. Samtidig må Navs ressurser tilpasses disse endringene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kritiske til å innføre midlertidige ordninger i Nav, som at Nav skal forskuttere sykepenger midlertidig i påvente av at saksbehandlingstiden går ned. Dette vil ta bort ressurser og kapasitet fra oppgaven med å få ned ventetiden for alle, samt å få flere saker over på nytt system, som gjør at flere raskere kan få utbetalt sykepenger. Disse medlemmer mener også kontrollen med skattebetalernes penger må styrkes, ikke svekkes. Disse medlemmer mener dog ikke at arbeidsgiver skal overta dette ansvaret, og disse medlemmer merker seg at statsråden tilsynelatende synes det er greit at arbeidsgiver skal bære risikoen statsråden samtidig advarer Nav mot å ta. Det mener disse medlemmer er bekymringsfullt med tanke på hvilke forutsetninger man gir norsk næringsliv til å utvikle og skape arbeidsplasser i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er riktig at bedrifter ikke pålegges ansvar for forskuttering av sykepenger. Dette ansvaret bør ligge hos staten og ikke hos norske bedrifter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan Nav konkret skal gå frem for å bidra til at saksbehandlingstiden for sykepenger går ned, og sikre at arbeidstakere får sykepengene de har krav på.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en midlertidig ordning for forskuttering av sykepenger fra Nav frem til saksbehandlingstiden er betydelig redusert.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at for å sikre alle arbeidstakere lønn under sykdom uten opphold bør det innføres en plikt for arbeidsgiver til å forskuttere sykepenger til sine ansatte. Dersom arbeidsgiver bestrider retten til sykepenger, bør arbeidsgiver likevel utbetale ytelsen inntil saken er avgjort. Dersom Nav senere kommer til at vilkårene for sykepenger ikke er oppfylt, må arbeidsgiver kunne kreve refusjon for utbetalt beløp. På denne måten bæres ikke risikoen for lang saksbehandlingstid av den syke arbeidstakeren. Disse medlemmer mener videre det er behov for mer kunnskap om

omfanget av bestridelser av sykemeldinger, hvilke arbeidsgivere som bestrider slike krav, og hvilke grupper arbeidstakere som særlig rammes. Disse medlemmer vil understreke at det sannsynligvis er store mørketall når det gjelder hvor mange arbeidstakere som opplever å få sykemeldingen bestridt. Det er grunn til å tro at mange arbeidstakere unnlater å bruke sykemeldingen de har fått av lege, og i stedet går på jobb selv om de er syke, dersom arbeidsgiver signaliserer at sykepengene kan bli stanset eller bestridt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å pålegge arbeidsgivere å forskuttere sykepenger til arbeidstakere som har krav på sykepenger etter folketrygdloven.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan Nav konkret skal gå frem for å bidra til at saksbehandlingstiden for sykepenger går ned, og sikre at arbeidstakere får sykepengene de har krav på.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede en midlertidig ordning for forskuttering av sykepenger fra Nav frem til saksbehandlingstiden er betydelig redusert.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å pålegge arbeidsgivere å forskuttere sykepenger til arbeidstakere som har krav på sykepenger etter folketrygdloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:285 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Amalie Gunnufsen og Mahmoud Farahmand om forskuttering av sykepenger – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 20. oktober 2026

Marian Hussein
leder

Agnes Nærland Viljugrein
ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	26/2261-	2 juni 2026

Representantforslag 285 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Amalie Gunnufsen og Mahmoud Farahmand om forskuttering av sykepenger (Dokument 8:285 S (2025-2026))

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen av 15. mai 2026 med anmodning om min vurdering av representantforslag 285 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Amalie Gunnufsen og Mahmoud Farahmand om forskuttering av sykepenger.

På bakgrunn av lange saksbehandlingstider for sykepenger i saker som må behandles manuelt, har representantene bedt regjeringen legge frem en konkret plan for å få ned saksbehandlingstiden, og at vi utreder en midlertidig ordning for forskuttering av sykepenger. Før jeg svarer på de konkrete forslagene er det nødvendig å redegjøre for relevante forhold om saksbehandling av sykepenger i Arbeids- og velferdsetaten (Nav).

Saksbehandling av sykepenger i Nav
Sykepengeordningen skal gi kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt til medlemmer av folketrygden som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade. Nav anslår at de mottok 3,4 millioner søknader om sykepenger i 2025. I revidert nasjonalbudsjett for 2026 er det anslått at utgiftene til sykepenger vil utgjøre rundt 65 milliarder kroner i år.

Det finnes flere ulike grupper som kan ha rett på sykepenger. Folketrygdloven kapittel 8 regulerer sykepenger til følgende grupper:

II. Arbeidstakere
III. Selvstendig næringsdrivende
IV. Frilansere
V. Medlemmer med kombinerte inntekter

Postadresse: Postboks 8019 Dep 0030 Oslo
Kontoradresse: Akersgata 64 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 983 887 457

VI. Særskilte grupper
    - Arbeidstakere på skip
    - Fiskere
    - Vernepliktige
    - Yrkesaktive medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid

VII. Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden
    - Medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m.

De fleste som mottar sykepenger, mottar dette som arbeidstakere. Sykepenger gir arbeidstakere 100 prosent kompensasjon fra folketrygden for en inntekt opp til 6 G, dvs. omtrent 780 000 kroner. For å behandle en søknad om sykepenger fra en arbeidstaker, trenger Nav informasjon som gjør det mulig å vurdere om søkeren oppfyller kravene til sykepenger, og hvor mye sykepenger hen i så fall har krav på fra folketrygden. Dette handler om mange forhold, blant annet om å fastslå grunnvilkåret om arbeidsuførhet som følge av sykdom eller skade, fastsette sykepengegrunnlaget, startpunktet for arbeidsgiverperioden, og om arbeidsgiver har forskuttert sykepenger.

For sykepenger til arbeidstakere i stabile ansettelsesforhold behandles disse stort sett automatisk. Disse har i dag en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på tre dager.

Saker med lang saksbehandlingstid er ofte de mest komplekse og usikre, og krever innhenting av tilleggsopplysninger og generell lengre vurdering av saksbehandler. Eksempelvis kan flere ha fått ny inntekt i et annet arbeidsforhold, enn det de er sykmeldt fra, det er mangler i sykmeldingene fra leger, det kan være sykmeldinger fra utenlandske leger eller Nav har vurdert at aktivitetsplikten eller medvirkningsplikten ikke er oppfylt.

For å beregne sykepenger til arbeidstakere trenger Nav en inntektsmelding fra arbeidsgiveren. Det er i ulike sammenhenger vist til at Nav allerede har tilgang til informasjon fra a-meldingen, og at de bør kunne fatte et vedtak om sykepenger uten å innhente ytterligere informasjon fra arbeidsgiveren. A-meldingen er en månedlig rapportering fra arbeidsgiver til Skatteetaten, Nav og SSB, og er den viktigste kilden til løpende inntekts- og arbeidsforholdsdata i offentlig forvaltning. For de fleste arbeidstakere med fast lønn gir a-meldingen et presist bilde av inntekten. Det er likevel en ikke ubetydelig gruppe der informasjonen er mangelfull som grunnlag for å fastsette sykepengegrunnlaget. Dette gjelder særlig arbeidstakere med variable inntekter – som overtid, skift- og turnustillegg eller provisjon – personer som har avviklet ferie, hatt permisjon eller fått varig endring i inntekten, og personer med inntekt fra flere arbeidsforhold, eller som kombinerer lønnsinntekt med inntekt som frilanser og/eller selvstendig næringsdrivende. Slike tilfeller er blitt vanligere i senere tid.

Inntektsmeldingen er arbeidsgivers melding til Nav i tilknytning til en konkret fraværshendelse. Der a-meldingen er en løpende og generell rapportering, er inntektsmeldingen situasjonsspesifikk: den sendes når en arbeidstaker blir sykmeldt og inneholder opplysninger som er direkte relevante for den aktuelle saken. For at Nav skal kunne fastsette et sykepengegrunnlag som er dekkende for arbeidstakers inntektstap, er det nødvendig med tidsnære opplysninger fra arbeidsgiver. Inntektsmeldingen i ny løsning på nav.no løser dette

ved at Nav forhåndsutfyller deler av et utkast basert på importerte data fra a-meldingen. Arbeidsgiver som benytter denne løsningen, fyller ut resten av inntektsmeldingen og bekrefter eller korrigerer de forhåndsutfylte opplysningene. Arbeidsgivere som ikke benytter ny løsning, fyller ut og sender inntektsmeldingen via Altinn. Nav arbeider med å ta i bruk den nye løsningen for alle arbeidsgivere.

Meldingen inneholder opplysninger om beregnet månedsinntekt på sykmeldingstidspunktet, fraværets startdato – inkludert eventuell forutgående egenmeldingsperiode – og om arbeidsgiver har forskuttert sykepenger og krever refusjon fra Nav.

Et alternativ kunne vært å utvide a-meldingen til å omfatte alle opplysninger som er nødvendige for behandling av søknader om sykepenger. Det ville kreve at arbeidsgivere rapporterer disse opplysningene løpende for samtlige ansatte – uavhengig av om de faktisk blir sykmeldt, for det tilfellet at de ble sykmeldt i mer enn 16 dager. En betydelig del av rapporteringen ville dermed gjelde hypotetiske situasjoner som aldri inntreffer. Det er på nåværende tidspunkt vanskelig å se hvordan dette ev. skulle vært implementert på en måte som ikke medfører betydelig merarbeid og økt rapporteringsbyrde for arbeidsgiverne.

Representantforslaget er oppsummert i to forslag. Nedenfor besvarer jeg hvert enkelt forslag.

1. *Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan Nav konkret skal gå frem for å bidra til at saksbehandlingstiden for sykepenger går ned, og sikre at arbeidstaker får sykepengene de har krav på.*

Det er iverksatt flere tiltak på ulike nivåer som skal bidra til at saksbehandlingstiden for sykepenger går ned. Enkelte tiltak gjelder sykepenger spesielt, og andre treffer Nav mer bredt.

Saksbehandling i det nye fagsystemet for sykepenger bidrar til raskere behandling av sakene. I det nye systemet kan saker behandles automatisk, så snart nødvendige opplysninger foreligger. Ettersom stadig flere typer saker har blitt tatt inn i den nye løsningen, har automatiseringsgraden økt. Ved utgangen av 2023 ble 55 prosent av alle søknader om sykepenger behandlet automatisk, i 2025 hadde dette økt til 70 prosent. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på automatiske saker per desember 2025 var syv dager for arbeidsgiverrefusjon og tre dager for brukere.

Nav står fremdeles i overgangen mellom gammelt og nytt system for saksbehandling av sykepenger. Dersom Nav blir pålagt nye oppgaver i saksbehandlingen av sykepenger, kan dette gjøre at arbeidet med å få alle sykepengesakene over i ny løsning og alle inntektsmeldinger over på nav.no blir forsinket, jf. omtale under forslag nr. 2.

Videre har regjeringen styrket Nav budsjettmessig i flere omganger. Jeg har i tidligere svar til Stortinget vist til at denne regjeringen styrket Nav sitt driftsbudsjett varig med 100 mill. kroner i 2025 for å møte utfordringen med lange saksbehandlingstider, og for å øke kvaliteten i saksbehandlingen. Årsrapporten til Nav for 2025 viser at de styrket sykepengeområdet med rundt 50 årsverk fra 2024 til 2025, en økning på over ti prosent. Regjeringen foreslår å styrke etatens driftsbudsjett igjen i revidert nasjonalbudsjett 2026 med 20 mill. kroner, slik at etaten kan ansette flere saksbehandlere. Lange saksbehandlingstider er en utfordring i de sakene

som krever manuell behandling. Flere saksbehandlere skal bidra til økt kapasitet til behandling av refusjon for sykepenger fra arbeidsgivere og søknader om sykepenger fra sykmeldte.

Regelverket påvirker også saksbehandlingstiden. Retten til sykepenger fra Nav er regulert i folketrygdloven, et lovverk som ikke har gjennomgått en helhetlig revisjon siden 1997. Det er komplisert å forvalte fordi det er mange ulike grupper og hensyn som skal ivaretas i regelverket, og det er gjort mange mindre endringer over tid. En rekke hensyn tilsier at det er behov for en gjennomgang med sikte på fornyelse av det lovverket som regulerer folketrygden. Her er masseforvaltning, digitalisering og hel- eller delautomatisert saksbehandling ett hensyn. Regjeringen har derfor satt ned et utvalg som skal revidere folketrygdloven og komme med forslag til lovendringer. Endringene skal blant annet bidra til reduserte saksbehandlingstider.

Regjeringen har også satt ned en ekspertgruppe som skal gi konkrete råd til hvordan Nav bør organiseres fremover for å gi folk bedre tjenester. Dette inkluderer tiltak for å redusere saksbehandlingstidene. Disse anbefalingene vil gi et godt grunnlag for å utvikle fremtidens arbeids- og velferdsforvaltning til det beste for innbyggerne.

Utover disse tiltakene jobber Nav kontinuerlig med tiltak som skal redusere saksbehandlingstidene. Nav har prioritert en ytterligere styrking av sykepengeområdet innenfor egne budsjettrammer noe som kan påvirke annen oppgaveløsning i Nav. Per nå er det omtrent 500 årsverk som jobber med behandling av sykepenger.

Videre har direktoratet endret rutinene knyttet til innhenting av inntektsmelding fra arbeidsgiveren. Sen innsending av inntektsmeldingen fra arbeidsgiveren bidrar i noen saker til lengre saksbehandlingstid. Nav ber automatisk om inntektsmelding fra arbeidsgiveren når de mottar den første søknaden i en sykefraværsperiode. Dersom de ikke har mottatt inntektsmeldingen etter 28 dager, sender Nav en purring. Etter at Nav lanserte funksjonalitet for purring og håndtering av saker der inntektsmeldinger ikke kommer til tross for purring, har andelen inntektsmeldinger som kommer sent, blitt vesentlig redusert. De aller fleste arbeidsgivere sender inntektsmeldingen kort tid etter at den sykmeldte har sendt søknaden til Nav. Samtidig er det om lag tre prosent av arbeidsgiverne som bruker én til tre måneder på å sende inntektsmeldingen til Nav etter at arbeidstakeren har søkt om sykepenger. Når Nav i snitt mottar 258 000 søknader om sykepenger til arbeidstakere i måneden, er det snakk om mange personer som kan oppleve lengre saksbehandlingstider som følge av forsinket rapportering fra arbeidsgiveren.

2. *Stortinget ber regjeringen utrede en midlertidig ordning for forskuttering av sykepenger fra Nav frem til saksbehandlingstiden er betydelig redusert.*

En forskutteringsordning ville innebære at Nav utbetaler sykepenger basert på tilgjengelige opplysninger fra a-ordningen, uten at alle vilkårene for rett til sykepenger blir vurdert.

Forrige gang vi hadde en ordning med forskuttering av en ytelse fra Nav, ble dette gjort for dagpenger. Da var det pandemi. Hundretusenvis av arbeidstakere ble permittert, og det var en mangedobling av antall søknader om dagpenger. Nav mottok 662 000 søknader om

dagpenger i 2020, mot omtrent 172 000 i 2019. Ulikt fra sykepenger i dag, måtte alle søknader om dagpenger behandles manuelt i 2020. Dette medførte at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for dagpenger var 68 dager i 2020, mot 21 dager i 2019. I forskuddsordningen for dagpenger ble det innført en ventetid på fire uker for bl.a. å redusere risikoen for misbruk. Videre utgjorde forskuddet 60 prosent av inntekten til søkeren, og var litt lavere enn det etaten forventet at søkeren ville få i dagpenger. Det er en vesentlig forskjell fra situasjonen på dagpengeområdet i 2020 mot situasjonen på sykepengeområdet i dag. Ved utgangen av 2025 ble 70 prosent av alle søknader om sykepenger behandlet automatisk. Det er stadig flere saker som behandles automatisk. Grunnen til at flere av de automatiske sakene ikke behandles umiddelbart, er fordi Nav venter på opplysninger, typisk en inntektsmelding fra arbeidsgiver. Som for forskutteringsordningen for dagpenger vil det i en forskutteringsordning for sykepenger være naturlig å vurdere en ventetid for utbetaling av sykepenger, som med andre ord vil kunne medføre lengre ventetid for den enkelte enn ved dagens automatiske saksbehandling. Forskuttering reiser også et prinsipielt spørsmål om hvor mye som skal utbetales dersom en ikke kjenner til om den enkelte har krav på sykepenger. En slik ordning vil trolig medføre betydelig etterarbeid og økte kostnader for etaten gjennom tilbakekreving.

Det er nyttig å se hen til erfaringene fra forrige gang Nav utbetalte en ytelse på forskudd med forskuttering av dagpenger. Det ble utbetalt 4,54 mrd. kroner til 197 000 personer, hvorav 96,7 prosent er avregnet mot påfølgende utbetalinger/tilbakebetalt per april 2026. Samtidig gjenstår fortsatt i dag betydelige beløp til oppfølging (150 mill. kroner), og det er fortsatt usikkerhet knyttet til hvor mye av dette som må avskrives som tap. Kostnaden for etterarbeid er ikke endelig beregnet ennå, men et svært grovt anslag er om lag 40-50 årsverk, eller omtrent 50 millioner kroner i året. Dette er ressurser etaten med fordel kunne brukt på å få ned saksbehandlingstidene.

Videre bød forskuddsordningen på problemer for brukerne. Ikke alle forstod at forskuddet var en gjeld som skulle betales tilbake. Mange brukere har antagelig ikke lest innholdet i søknadsdialogen og faktaarkene på nav.no tilstrekkelig nøye eller ikke forstått innholdet. Mange søkte om forskudd gjentatte ganger og pådro seg mye gjeld, opp til 200 000 kroner.

Det er viktig å ivareta behovet for kontroll for å sikre unødvendige feilutbetalings- og tilbakekrevingssaker. Brukere kan stå uten evne til å betale tilbake det totale utestående innen foreldelsesfristen. En annen mulig årsak er at det i vurderinger av feilutbetaling av ytelse etter folketrygdloven § 22-15 blir fordelt skyld mellom bruker og Nav, og at det totale beløpet som må tilbakebetales blir redusert. Det er også risiko for at kriminelle og/ eller kriminelle nettverk med fortsett utnytter ordningen uten intensjon om å betale tilbake.

Juridiske forhold

Folketrygdloven kap. 8 har en rekke vilkår som må være oppfylt for at en sykmeldt skal ha krav på sykepenger. Grunnvilkåret framgår av § 8-1, som sier at formålet med sykepenger er å gi kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive medlemmer som er

arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade. Videre fastslår folketrygdloven § 8-10 at sykepenger ytes etter fastsatt sykepengegrunnlag. Implisitt i dette ligger det at Nav ikke kan utbetale sykepenger uten først å fastsette sykepengegrunnlaget. I dag fastsettes sykepengegrunnlaget for arbeidstakere ved en automatisk eller manuell vurdering av opplysningene i a-ordningen, supplert med data fra inntektsmeldingen som arbeidsgivere sender inn og eventuelt andre opplysninger som Nav etterspør.

Dersom man skulle endre dagens praksis til en løsning der Nav forskutterer sykepenger kun basert på opplysninger i a-ordningen og uten at man har vurdert de øvrige vilkårene for rett til sykepenger, vil det kreve en eksplisitt hjemmel i lov, samt detaljregulering i lov eller forskrift.

For å kunne innføre en ordning som innebærer at Nav forskutterer sykepenger, vil det være behov for en lovendring. Det finnes ingen enkeltbestemmelse som omhandler alle vilkårene for sykepenger og fastsettelse av sykepengegrunnlaget i dag, og det er derfor vanskelig å se for seg at dette kan løses ved at det tilføyes en hjemmel til forskriftsregulering i en av dagens eksisterende bestemmelser.

Dersom man legger opp til en lovendring, er det en rekke spørsmål det må tas stilling til, herunder spørsmål om målgruppe, ev. ventetid, inntektskategorier og forskuddsberegning. I forskuddsordningen for dagpenger ble det innført en ventetid på fire uker for bl.a. å redusere risikoen for misbruk. Basert på den begrensede tiden jeg har hatt til rådighet til å besvare representantforslaget, har ikke departementet og Arbeids- og velferdsdirektoratet fullt ut fått vurdert spørsmålene. Det ville også vært naturlig å sende eventuelle forslag til regelverks-endringer på offentlig høring, før de ble lagt fram for Stortinget.

Dersom forslaget om forskuttering er ment å løse et akutt behov, er det rimelig å anta at man ser for seg en rask og kortsiktig løsning. Den midlertidige forskutteringsløsningen som kom på plass for utbetaling av dagpenger under pandemien, ble hjemlet i en midlertidig forskrift. Den midlertidige forskriften fulgte opp et anmodningsvedtak i Stortinget. Forskriften ble hjemlet i folketrygdloven § 25-16 og sosialtjenesteloven § 51 a, som begge er unntaks-bestemmelser knyttet til allmennfarlig smittsom sykdom. Det foreligger ingen forskrifts-hjemmel som egner seg til en tilsvarende løsning for forskuttering av sykepenger. Folketrygdloven kap. 8 har ingen forskriftshjemmel som muliggjør en slik forskrift, og det samme gjelder for de øvrige generelle bestemmelsene i folketrygdloven. Det må altså i tilfelle fastsettes en eller flere forskriftshjemler i tilknytning til folketrygdloven kapittel 8 for å muliggjøre en slik midlertidig ordning.

Systemutvikling i Arbeids- og velferdsetaten
I vurderingen av kravene til systemutvikling har Arbeids- og velferdsdirektoratet lagt til grunn en enkel forskutteringsløsning for sykepenger samt tilpasninger i ny sykepengeløsning slik at forskudd trekkes fra utbetaling av sykepenger og at vedtaksbrevene tilpasses dette.

Videre er følgende forutsetninger lagt til grunn for vurdering av utviklingsomfanget:

- Forskrift utarbeides og utvikling starter når forskrift er klar.

- Søknad om forskudd blir gjort tilgjengelig for sykmeldte etter at de har søkt om sykepenger og Nav vet at deres sak vil bli behandlet manuelt, eventuelt hvis Nav ikke har mottatt inntektsmeldingen fra arbeidsgiver innen en frist, f.eks. syv dager.
- Forskuddet vil være en andel av antatt sykepengeutbetaling, basert på tall fra a-ordningen. Departementet har ikke gjort en vurdering av hvilken konkret andel forskuddet skulle utgjort. Som et eksempel kunne Nav tatt utgangspunkt i de tre siste månedenes rapporterte inntekt i a-ordningen og utbetalt 80 prosent av dette som et forskudd. Det foreslås at det kun er en andel siden beregningen vil være basert på ufullstendig informasjon. Et redusert forskudd vil minske antallet belastende tilbakekrevingssaker.
- Dagens løsning for sykepenger må utvides slik at den endelige utbetalingen avkortes med beløpet som har blitt forskuttert. Arbeids- og velferdsdirektoratet legger til grunn at denne avregningen må gjøres manuelt.

Nav utviklet en digital løsning for forskuttering av dagpenger under pandemien på svært kort tid. Den løsningen var særdeles enkel, og det var behov for en rekke tilpasninger i etterkant. Nav har som tidligere nevnt fremdeles etterarbeid knyttet til forskutteringsordningen for dagpenger.

Det vil ifølge Arbeids- og velferdsdirektoratet være behov for om lag fem måneder på å lage en løsning for å unngå de samme utfordringene som ble skapt med forskutteringsordningen for dagpenger. Det vil i tillegg være behov for noe ytterligere tid før Nav har på plass en løsning for tilbakekreving av feilutbetalinger.

Økonomiske og administrative konsekvenser
På usikkert grunnlag estimerer Arbeids- og velferdsdirektoratet at det ville vært et behov på 50 mill. kroner til systemutvikling, saksbehandling og annet manuelt etterarbeid i 2026 for en forskutteringsordning for sykepenger. De varige drifts- og forvaltningskostnadene knyttet til en slik ordning estimeres til 10 mill. kroner årlig.

Behovet for kontroll på sykepengeområdet
Sett opp mot alle ytelser som forvaltes av Arbeids- og velferdsetaten vurderer Nav at sykepenger har middels risiko for feilutbetalinger og trygdesvindel. Årlig utbetales det likevel store beløp fra folketrygden til dette formålet, og lave feilutbetalinger vil utgjøre store beløp fra fellesskapet. Det er samtidig flere sider ved ordningen som medfører en risiko. Digitalisering og nye muligheter for registermanipulasjon, blant annet ved bruk av kunstig intelligens, øker denne risikoen ytterligere. Sykepenger er også en inngangsytelse til andre ytelser, f.eks. AAP og uføretrygd, og feilutbetalinger kan derfor få store og langvarige konsekvenser. God kontroll i saksbehandlingen er derfor avgjørende.

I noen saker må Nav innhente tilleggsopplysninger fra lege før utbetaling. Slike situasjoner kan for eksempel oppstå dersom arbeidsgiver har uttrykt tvil om hvorvidt sykmeldingen er berettiget, eller dersom Nav blir kjent med at sykmeldingen er knyttet til særlige omstendigheter. Nav må også kontrollere at sykmeldinger som er tilbakedatert utover tillatt

lengde oppfyller unntaksreglene i folketrygdloven, noe som krever innhenting av flere opplysninger fra lege. Slike kontroller er nødvendige for å sikre korrekt vedtak, men kan forlenge saksbehandlingstiden.

Mottakere av sykepenger må oppfylle aktivitets- og medvirkningsplikten (folketrygdloven § 8-8). Dersom pliktene ikke er oppfylt, kan utbetalingen stanses midlertidig. Dette krever løpende vurderinger som i noen tilfeller gir lengre saksbehandlingstid.

EØS-borgere som har opparbeidet seg rett til sykepenger fra folketrygden, og som ønsker å søke om ytelsen, må dokumentere arbeidsuførheten ved hjelp av sykmelding. Nav mottok i 2025 omtrent 35 000 sykmeldinger fra leger i utlandet.

En sykmelding fra et annet EØS-land skal behandles som en sakkyndig uttalelse til Nav, men må likevel vurderes opp mot vilkårene for utbetaling av sykepenger etter folketrygdloven. Ettersom hvert land har egne sykmeldingsordninger og systemer, er det nødvendig med en individuell og manuell vurdering av hver sykmelding for å sikre at den oppfyller kravene i folketrygdloven og kan legges til grunn for utbetaling.

I denne typen saker er det ofte behov for å innhente tilleggsopplysninger, fordi vesentlig informasjon kan mangle, for eksempel diagnose eller nærmere begrunnelse for arbeidsuførheten. Dersom medlemmet selv ikke kan fremskaffe opplysningene, må Nav innhente dem via trygdeinstitusjonen i det landet medlemmet oppholder seg i. Dette kan i enkelte tilfeller medføre ytterligere forsinkelser i saksbehandlingen.

Vurdering av en forskutteringsordning for sykepenger
Ved utgangen av 2025 ble 70 prosent av alle søknader om sykepenger behandlet automatisk. I sakene med automatisk behandling og utbetaling direkte til bruker, var gjennomsnittlig saksbehandlingstid tre dager. Det store flertallet av dem som ikke har en arbeidsgiver som forskutterer, opplever dermed å få raskt svar på søknaden om sykepenger. De positive virkningene ved en forskutteringsordning vil først og fremst gjelde brukerne som i dag ikke har en arbeidsgiver som forskutterer, og som opplever saksbehandlingstid på over en måned. Arbeids- og velferdsdirektoratet anslår at denne gruppen utgjør 7-8000 sykmeldte per måned. Disse vil få inntektssikring i den perioden de venter på at Nav skal saksbehandle og eventuelt utbetale sykepenger. Til sammenligning mottok etaten i snitt 258 000 søknader om sykepenger til arbeidstakere hver måned i 2025.

I bakgrunnen for forslaget har forslagsstillerne vist til at det er urimelig at arbeidstakere som ikke har tariffavtale med avtalefestet forskuttering av sykepenger, må vente lenge på sykepenger man i de fleste tilfeller har rett på. Derfor har jeg i vurderingen av dette forslaget lagt til grunn at forskutteringen kun skal gjelde arbeidstakere som ikke får forskuttert sykepenger, og som har saker som må behandles manuelt. Det er også mulig at innføring av en forskutteringsordning på sikt kan få konsekvenser for andre grupper, for eksempel om det over tid vil medføre endring i omfanget av forskuttering fra arbeidsgiver.

Arbeids- og velferdsdirektoratet vurderer at det vil bli merarbeid med innføring av en forskutteringsordning. Merarbeid vil avhenge av hjemmelsgrunnlag og grad av systemstøtte og automatisering i potensiell ny løsning for forskuttering av sykepenger.

Fordi sykepenger utbetales etterskuddsvis, vil forskudd ofte måtte avregnes i etterkant. Dersom avregning ikke kan gjøres direkte, må det fattes vedtak om feilutbetaling og gjennomføres tilbakekreving. Dette vil øke antall saker og presset på saksbehandlingen. Ordningen vil også være krevende å innrette:

- Ulik varighet og grad av sykmelding gjør beregning og avregning komplisert
- Manglende hjemmel og systemløsning for automatisk motregning kan gi mer manuelt arbeid
- Risiko for økt misbruk vil gi behov for mer kontroll og etterarbeid

For å redusere merarbeidet må blant annet følgende være på plass:

- Tydelig informasjon til brukerne om at forskudd er gjeld som må avregnes eller tilbakebetales
- Hjemmel for automatisk avregning mot senere utbetaling
- Klare skiller mellom avregning og tilbakekreving
- Gode systemløsninger som gir støtte i hele saksgangen i en sykepengesak
- Avklaringer knyttet til regnskap og skattebehandling

De økonomiske konsekvensene vil avhenge av omfang og kriterier, men risikoen for feilutbetalinger er høyest i sakene som allerede har lang saksbehandlingstid.
Flere forhold trekker opp risikoen:

- Økning i ubehandlede feilutbetalingssaker og fare for foreldelse
- Utfordringer med innkreving, særlig fra utlandet
- Potensielt økte tap dersom forskudd ikke tilbakebetales

Samlet sett tilsier dette at forskuttering kan gi betydelige merkostnader og økt økonomisk risiko for staten.

For å levere på en forskuddsordning for sykepenger må Arbeids- og velferdsdirektoratet flytte ressurser som er tenkt å jobbe med videreutvikling av ny sykepengeløsning og modernisering av utbetalingsområdet. Dette er ikke kompetanse som kan innhentes fra markedet. En slik flytting av ressurser vil medføre forsinkelser i å flytte saker fra gammelt til nytt fagsystem, noe som vil kunne medføre at etaten ikke får redusert saksbehandlingstidene på sykepenger som ønsket.

Samlet vurdering
Som jeg har vist til i mitt svar under forslag nr. 1 er det igangsatt en rekke tiltak på kort og lang sikt som skal bidra til kortere saksbehandlingstid for sykepenger:

- Videreutvikling av den nye sykepengeløsningen slik at flere saker kan behandles automatisk
- Flere saksbehandlere til å behandle sakene som må behandles manuelt

- Folketrygdlovutvalget skal komme med forslag til forenklinger av regelverket. Dette vil også bidra til kortere saksbehandlingstider.
- Ekspertgruppen skal gi konkrete råd til hvordan Nav bør organiseres fremover for å gi folk bedre tjenester. Dette inkluderer tiltak for å redusere saksbehandlingstidene.

En forskutteringsordning i Nav vil gi mindre kontroll over utgiftene over statsbudsjettet, brukere kan oppleve belastende situasjoner som følge av tilbakebetalingskrav fra Nav, og etaten vil få merarbeid til forvaltningen av en slik ordning. Om Nav må utvikle en forskutteringsordning vil det også ha konsekvenser for andre oppgaver ved at overgangen til det nye fagsystemet blir forsinket. Samlet vil også saksbehandlingen bli mer komplisert, og det vil ta lengre tid å få behandlet sakene for dem som ikke har søkt om forskudd.

Etter min vurdering medfører en forskutteringsordning i Nav flere problemer enn den løser. Sammenlignet med pandemien er det i dag ikke en situasjon der flertallet har lange ventetider. De fleste sakene behandles raskt i dag. I likhet med forslagsstillerne, er jeg opptatt av at saksbehandlingstidene må reduseres for dem som må vente lenge på svar fra Nav. Samtidig er det viktig å unngå tiltak som kan gjøre situasjonen verre for et stort flertall, for å løse utfordringer knyttet til et mindretall av sakene. Nav og departementet vil fortsette arbeidet med de tiltakene som allerede er igangsatt for å redusere saksbehandlingstidene på sykepengeområdet.

Med hilsen

Kjersti Stenseng

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon